

ZIPISKI

PRAZNOVERJE NA SLOVENSKEM.* V vrsti razstav (odličnega prikaza ljudskih mask in ljudskih pustnih običajev, študijske razstave o slovenskem ljudskem slikarstvu in predstavitev materiala, ki ga je v okolici Vitanja zbrala ekipa Etnografskega muzeja) zavzema razstava o vraževerju na Slovenskem posebno mesto.

Za vse zgoraj omenjene razstave je značilna studiozna zavzetost in predstavitev osnovne ideje, ki razstavljeni material dvigne nad nivo običajnega eksponata — saj tako postanejo razstavljeni predmeti nosilci ideje ali znanstvene misli. Pri razstavi vraževerja pa pogrešamo ravno tega, to je bistvenega poudarka na kompleksnosti vraževerja. Trdimo lahko, da se je Valvasor lotil problema vraž in čarovništva v nekem smislu »bolj znanstveno« — saj je do pojava zavzel lastno mnenje ter ga je skušal v okviru svojih nazorov in znanja celo razložiti. Da je mimogrede sam verjel v čarovnice, stvari ne izpremeni.

Razstava je prijetna paša za oči, zbrane so stotine predmetov — vsi predmeti so lepo očiščeni, restavrirani in okusno predstavljeni. Moderne vraže, stari amuleti, votivne podobe, čarodejni zagovori, reki itd., pod stropom visi skoraj prava čarovnica, ki se krčevito oklepa metle, v vitrini vidimo čisto pravo obešenčevo vrv, skratka — panoptikum.

Osnovno vprašanje, ki bi ga morala razstava vsaj nakazati, če že ne razložiti, je razčiščenje pojmov in ugotovitev razmerij med vraževerjem, praznoverjem, religijo — kaj je v religiji »filozofskega« in kaj spada v področje fetišizma itd. To so vprašanja, ki terjajo odgovor predvsem zato, ker je dobršen del materiala, ki je na razstavi zbran, tudi iz današnjih dni.

Smisel razstave ni dobesečen: nekaj razstaviti! Tudi muzeologija je znanost, zato mora raziskovati, učiti in razlagati (interpretirati) — ne pa zbirati in nato brez vsake odgovornosti, sicer lepo, vendar samo: *razstaviti!*

Peter Vidovič

* Razstava v slovenskem Etnografskem muzeju.